

Socijalne determinante zdravlja u programima Grada Zagreba (Social Determinants of Health in the Zagreb City Programs)

Sanja Ožić, Zorana Uzelac

Grad Zagreb, Gradski ured za zdravstvo, rad, socijalnu zaštitu i branitelje

Važnost socijalnih determinanti u zdravlju izuzetno je naglašena u vremenu kojem živimo. Determinante nisu nepromjenjive odrednice, već društveni čimbenici koji utječu na zdravlje. U socijalne determinante zdravlja svrstavamo materijalne uvjete života građana i problem siromaštva. Međutim, socijalne determinante zdravlja su položaj u društvu, nejednakost i nepravičnost, nesigurnost i zlostavljanje, nezaposlenost i besperspektivnost. Djelovanje na socijalne determinante zdravlja je djelovanje na smanjenje štetnih zdravstvenih posljedica, zato moderne zajednice sve više ulažu u promicanje zajedništvo, pravičnost, «socijalni kapital», solidarnost ali i osiguravanju sredstava za sufinanciranje različitih oblika pomoći kojima se unaprijeđuje kvaliteta života građana.

Programi djelovanja na socijalne determinante zdravlja Grada Zagreba obuhvaćaju:

- **Pomoć za podmirivanje troškova stanovanja**

Grad Zagreb, Gradski ured za zdravstvo, rad, socijalnu zaštitu i branitelje od 01.11.1998. godine osigurava sredstva i obavlja poslove vezane uz ostvarivanje prava na pomoć za podmirenje troškova stanovanja.

Odlukom o osnovici za ostavriavanje prava po osnovi socijalne skrbi (N/N 21/01), osnovica za ostvarivanje prava na pomoć za uzdržavanje i pomoć za podmirenje troškova stanovanja, utvrđena je u iznosu 400,00 kn.

Svojim zaključkom od 14. siječnja 1999. godine Gradsko Poglavarstvo uvećalo je cenzus za 20 % od osnovice utvrđene člankom 16. Zakona o socijalnoj skrbi, a kvadratura stana povećana je za 5 m² po članu kućanstva.

Pomoć za podmirenje troškova stanovanja odobrava se samcu ili obitelji koji osim uvjeta propisanih Zakonom o socijalnoj skrbi i podzakonskim aktima ispunjavaju slijedeće uvjete:

1. Mjerila i obilježja stana za zadovoljavanje osnovnih potreba samca ili obitelji za odobravanje pomoći za podmirenje troškova stanovanja su:

- za samca garsonjera ili jednoipolsobni stan do površine 30m²
- za dvočlanu obitelj jednosobni ili jednoipolsobni stan do površine 40m²
- za tročlanu obitelj jednoipolsobni ili dvosobni do površine 50m²
- za četveročlanu obitelj dvosobni ili trosobni stan do površine 60m²

Ako obitelj ima više od četiri člana, na svakog člana obitelji dodaje se još 5m² površine.

2. Da mjesečni prihod u posljednja 3 mjeseca ne prelazi visinu sredstava za uzdržavanje utvrđenu prema čl. 16 st. 2. i 3. Zakona o socijalnoj skrbi, uvećanu za 20% Zaključkom Gradskog poglavarstva (osnovica+20% = 480,00 kn).

- **Pomoć djeci u mliječnoj hrani**

Pomoć u mliječnoj hrani ostvaruju roditelji djece u dobi od 0 – 12 mjeseci starosti koji su korisnici pomoći socijalne skrbi, sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi, odnosno roditelji slabog imovinskog stanja.

Pravo na pomoć ostvaruju:

- samohrani roditelji
- obitelj sa troje i više djece
- obitelj u kojima su oba roditelja ne zaposlena
- majka djeteta kojem je prema procjeni liječnika specijaliste potrebna dohrana.

- **Pomoć u naravi obiteljima s troje i više djece**

Pomoć u naravi ostvaruje se podjelom namirnica – obiteljskih paketa, a pravo na isto ostvaruje obitelj ili samohrani roditelj s troje i više djece koji su korisnici pomoći socijalne skrbi sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi.

- **Prehrana u pučkim kuhinjama**

Prehrana u pučkim kuhinjama organizira se svakodnevnom pripremom i podjelom ručka.

Pravo na pomoć u prehrani u pučkim blagovaonicama ostvaruju:

- korisnici pomoći socijalne skrbi utvrđeni sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi,
- prognanici,
- izbjeglice,
- umirovljenici slaboga imovnog stanja.

Mjesečno se utvrđuje broj korisnika pomoći na temelju uvjerenja Centra za socijalnu skrb.

- **Dječje ljetovanje i zimovanje**

Pravo na besplatno ljetovanje i zimovanje imaju djeca predškolskog uzrasta u dobi od 6 godina i školskog uzrasta do završetka osnovne škole. Na ljetovanje i zimovanje upućuju se djeca iz socijalno ugroženih obitelji Grada Zagreba.

Na ostvarivanje ovog prava utječe:

- socijalno imovinski status obitelji
- zdravstveni status djeteta
- broj djece u obitelji
- uspjeh i ponašanje u školi.

Ljetovanje i zimovanje organizira se u objektima Trgovačkog poduzeća «Vladimir Nazor» i to na slijedećim lokacijama:

- Stoimena, Crikvenica
- Veli Jože, Savudrija
- Cvrčak, Duga Uvala
- Zlatokrila, Veli Lošinj
- Loda, Skradin

- **Novčana pomoć umirovljenicima**

Od 01.01.2005. godine primjenjuju se novi kriteriji za ovu vrstu pomoći i to na način da je cenzus uvećan s 1.210,00 na 1.500,00 kn, a također se iznos visine pomoći uvećao.

Pravo na novčanu pomoć umirovljenicima ostvaruju se pod slijedećim kriterijima:

- prijava prebivališta u Gradu Zagrebu,
- mirovina čiji ukupni prihod jednak odnosno manji od 1.500,00 kn, a umirovljenici su obvezni jednom godišnje potpisati izjavu o ukupnim mjesečnim prihodima.

Umirovljenici su razvrstani u tri grupe ili razreda ovisno o visini mirovine i to:

- umirovljenici čija je mirovina ili mirovina i ukupni prihod jednak ili manji od 900,00 kn mjesečno ostvaruju pravo na pomoć od 400,00 kn,
- umirovljenici čija je mirovina ili mirovina i ukupni prihod od 900,01 kn do 1.200,00 kn mjesečno ostvaruju pravo na pomoć od 300,00 kn,
- umirovljenici čija je mirovina ili mirovina i ukupni prihod od 1.200,01 kn do 1.500,00 kn mjesečno ostvaruju pravo na pomoć od 200,00 kn.

- **Novčana pomoć korisnicima doplatka za pomoć i njegu i korisnicima osobne invalidnine**

Pravo na novčanu pomoć korisnicima doplatka za pomoć i njegu i korisnicima osobne invalidnine, ostvaruju korisnici doplatka za pomoć i njegu i korisnici osobne invalidnine utvrđeni prema Zakonu o socijalnoj skrbi. Radi ostvarivanja prava na novčanu pomoć korisnici se razvrstavaju u dvije skupine:

1. skupina – korisnici doplatka za pomoć i njegu i korisnici osobne invalidnine u punom iznosu prema Zakonu ostvaruju pravo na pomoć od 200,00 kn.
2. skupina – korisnici doplatka za pomoći i njegu, i korisnici osobne invalidnine u smanjenom iznosu prema Zakonu ostvaruju pravo na pomoć od 100,00 kn.

- **Novčana pomoć korisnicima iznosa namijenjenog za osobne potrebe (džeparca)**

Pravo na ovu pomoć ostvaruju korisnici doma za starije i nemoćne osobe čiji je osnivač Grad Zagreb, a kojima je pravo na iznos namijenjen za osobne potrebe (džeparac) utvrđeno rješenjem centra za socijalnu skrb.

- **Pomoć i njega u kući**

Pravo na pomoć i njegu u kući može ostvariti osoba:

- kojoj je zbog tjelesnog ili mentalnog oštećenja ili trajnih promjena u zdravstvenom stanju ili starosti prijeko potrebna pomoć i njega druge osobe;
- koja nema mogućnosti da joj pomoć i njegu osiguraju roditelj, bračni drug i djeca;
- koja nema mogućnost da pomoć i njegu osigura na temelju ugovora o doživotnom uzdržavanju;

- kojoj prihod po članu obitelji ne prelazi iznos od 400% osnovice od 400,00 kn;
- koja to pravo ne ostvaruje na temelju rješenja Centra za socijalnu skrb Zagreb

Pomoć i njega u kući, pod navedenim uvjetima može se odobriti i osobi kojoj je zbog privremenih promjena u zdravstvenom stanju ili tjelesnog oštećenja prijeko potrebna pomoć i njega druge osobe.

- **Smještaj u prenoćištu**

Smještaj u prenoćište obuhvaća noćenje i boravak preko dana punoljetnih osoba što je regulirano Pravilnikom o kućnom redu i Pravilnikom o kriterijima prihvata i trajanja smještaja korisnika usluga.

Pravo na smještaj u prenoćištu imaju:

- korisnici pomoći socijalne skrbi utvrđeni sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi na temelju uputnica Centra za socijalnu skrb Grada Zagreba,
- osobe dovedene u pratnji hitne medicinske pomoći,
- osobe zatečene u skitnji dovedene u pratnji djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova,
- osobe koje uputi Ured.

Usluga smještaja za korisnike je besplatna.

- **Pravo na besplatnu socijalnu mjesečnu pokaznu kartu**

Pravo na besplatnu socijalnu mjesečnu pokaznu kartu imaju nezaposlene osobe, prijavljene Zavodu za zapošljavanje, koji su korisnici pomoći socijalne skrbi.

- **Dostava obroka u kuću**

Dostava obroka u kuću može se odobriti osobama koje, zbog tjelesnog ili mentalnog oštećenja, ili trajnih promjena u zdravstvenom stanju, ili zbog starosti, ne mogu same ili uz pomoć člana obitelji pripremati obroke hrane i koje su korisnici pomoći socijalne skrbi.

Korisnike dostave obroka u kuću Ured utvrđuje svaki mjesec, a na temelju evidencija Ureda, uvjerenja Centra za socijalnu skrb Zagreb i odgovarajuće medicinske dokumentacije i uz, prema potrebi, očevid Ureda.

Dostava obroka u kuću vrši se od ponedjeljka do petka, a dodatni prehrambeni paketi namirnica tijekom vikenda.

Obroci se pripremaju u Domu za starije i nemoćne osobe Trešnjevka i Peščenica, po standardima prehrane starijih osoba s posebnim potrebama. Dostava, obroci i vikend paketi za korisnike su besplatni.

- **Savjetovanje**

Pravo na savjetovanje imaju korisnici pomoći socijalne skrbi, osobe s invaliditetom i članovi njihovih obitelji, nezaposlene osobe, djeca i odrasle osobe – žrtve obiteljskog nasilja i druge osobe u socijalnoj potrebi.

Savjetovanje je za korisnika besplatno. Obuhvaća savjetodavnu pomoć stručne osobe sa svrhom uspješnog prevladavanja nedaća i teškoća s područja: odgoja i obrazovanja, mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, socijalne skrbi, zapošljavanja i rehabilitacije, obiteljskih odnosa i drugih područja.